

Hon vill träna upp barnens arbetsminne

Viktigt att barnet inte känner sig dumt eller får dåligt självförtroende på grund av minnessvårigheter.

Nadine Karell | 274 9921/
nadine.karell@fabsy.fi

Hur kan man hjälpa barn med inlärnings- och koncentrationsvårigheter? Den frågan vill doktoranden **Petra Boman** vid Åbo Akademi få svar på. Metoden hon ska använda sig av är minnesträning för barn med hjälp av skraddarsydda datorprogram.

Vid ÅA har man tidigare forskat i minnesträning hos vuxna men det här är det första projektet där man undersöker nyttan av minnesträning för barn.

FAKTA Arbetsminne

Är en av de viktigaste bakomliggande kognitiva funktionerna när det gäller inläring. Det behövs i så gott som alla vardagliga situationer, för att upprätthålla och bearbeta all slags information som behövs för att utföra den uppgift vi jobbar med, då vi ska minnas instruktioner och då vi ska komma ihåg vad vi just har läst eller hört.

Forskning visar att en viktig komponent bakom de vanligaste formerna av inlärningsvårigheter, såsom dyslexi, är ett bristande arbetsminne.

Även bakom ADHD (Attention Deficit Hyperactivity Disorder), koncentrationsvårigheter hos barn, har ofta konstaterats ett svagt arbetsminne kombinerat med problem att kontrollera sin egen uppmärksamhet och att inhibera irrelevanta impulser.

Även hos friska barn korrelerar arbetsminnets effektivitet med viktiga kognitiva särdrag såsom individens generella problemlösningsförmåga, ordinlärningsförmåga och skolframgång.

Petra Boman's forskning får ett finansiellt stöd av Kommunalarbetsrådet C G Sundells Stiftelse. Källa: Petra Boman's forskningsplan.

matematik och rättstavning.

Med arbetsminne menar man det närminne som behövs för att utföra uppgifter här och nu.

Till exempel behövs det arbetsminne för att ta sig från punkt A till punkt B. Du behöver komma ihåg vad du gör och vart du är på väg.

Ett annat exempel är då man läser en text. Man bör komma ihåg början för att förstå helheten och kunna svara på frågor efteråt.

Det är ofta i den äldre åldern som problem börjar komma fram i skolan för dem som har svårigheter. På trean finns det sådana krav i skolan att det behövs mer och mer arbetsminne i till exempel

–Det finns forskning som tyder på att barn med ADHD har fått klart förbättrad arbetsminneskapacitet tack vare träningen. De har till exempel fått det lättare med matematiken och skrivningen och de kan styra sitt sinne och koncentrera sig på en sak i taget bättre än förut.

Å andra sidan finns det forskning som inte visar några som helst bevis på ökat arbetsminne.

Men träning är givetvis alltid bra. Det finns ingen forskning som visar en negativ effekt. Viktigt är att man får tillräckligt med träning. Det är också bra om barnen utöver träning får stöd och hjälp med motivation från föräldrar och lärare, säger Petra Boman.

Minnesträningen vid ÅA sker i fyra steg. Först ord-

Söker barn. Testpersoner i åldern 9–11 sökes för att delta i Petra Boman's forskning om minnesträning. Foto: Nadine Karell

nas pretestning, sedan själva träningen och slutligen posttestning. Sex månader senare görs testningen igen för att se om de eventuella effekterna hållit i sig.

–Det ger så mycket till det kliniska jobbet. Det är givan-

grund av minnessvårigheter. Ofta kan det hjälpa att berätta för barnet att det bara är minnet som bråkar. Det betyder inte att man är dum.

–Ofta kan det hjälpa att berätta för barnet att det bara är minnet som bråkar. Det betyder inte att man är dum.

–Den som är intresserad av

att låta sitt barn delta i minnesträningen eller vill veta mer kan kontakta Petra Boman per e-post: petra.boman@abo.fi eller ringa Institutionen för psykologi och logopedi vid Åbo Akademi, telefon 02–215 4406.

–Ofta kan det hjälpa att berätta för barnet att det bara är minnet som bråkar. Det betyder inte att man är dum.

–Den som är intresserad av

De söker svar om minnet

En grupp forskare vid ämnet psykologi vid Åbo Akademi forskar i minnesträning ur olika synvinklar. Professor **Matti Laine** leder gruppen.

Det finns en del lovande resultat som tyder på att datoriserad minnesträning till och med kan höja intelligensen och medverka till att det går bättre i skolan.

Men det finns också kritik mot minnesträningen. Det är inte klart bevisat att minnesträning generaliserar till intelligens.

Motstridiga resultat bidrar till att vi vill fortsätta forska, säger **Anna Sovneri** som disputerar i juni. Hon forskar i unga vuxna och kognitiv träning.

Också doktorand **Otto Waris** vid ÅA forskar i minnesträningens mekanismer för unga vuxna.

Men delprocess som undersöks är hur effektiva testpersonerna blir på att inhibera, det vill säga kasta ut, irrelevant information och ta in ny

information istället. Det här undersöks genom olika utslutningstest.

Petra Grönholm-Nyman undersöker hur äldre personer kan utveckla sin mentala flexibilitet, bland annat sin koncentration och kognitiva förmågor. Hon är en postdoktoral forskare som finansieras av Finlands Akademi.

Testen görs nu på friska personer men om vi får lovande resultat kommer vi också att göra minnesträning med personer med minnessvårigheter.

Minnesforskare. Forskaren Petra Grönholm-Nyman och professor Matti Laine.

Matti Laine ser hoppfullt på forskningens betydelse. Denna forskning kan ha betydelse för människors

Minnesträning hemma

Föräldrar till barn med minnessvårigheter kan själva träna upp barnets minne på olika sätt.

Det viktigaste är att barnet blir medveten om vad

det handlar om och får veta att det är bra med repetition. Barnet lär sig att utveckla sina egna strategier för att komma ihåg och lär sig använda olika yttre stöd för minnet, till exempel läxhäften med mera.

Man kan också få in trä-

ning av arbetsminnet i vardagen med enkla medel.

Till exempel kan man be barnet att komma ihåg 3–4 saker man ska handla då man går till affären, säger forskaren **Petra Boman**.

Man kan börja med en eller två saker och sedan

Det är ingen skillnad om barnet är en- eller tvåspråkigt. Arbetsminnesträningen sker på dator och innehåller auditiva, visuella och audiovisuella uppgifter.

Träningen görs från och med i höst.

UTNÄMNING

Årets by sökes i Egentliga Finland

Nadine Karell

Nu söker föreningen Egentliga Finlands Byar med samarbetspartners igen årets by i Egentliga Finland. Temat detta år är "Byn i går och i dag". Byn som sökes ska vara en där den lokala historien och traditionen inte bara bevaras, utan också utnyttjas som en bas för byns utveckling.

Är din by årets by? Nominera en by senast 31 maj. ÅU-foto

Bland annat följande kriterier inverkar:
□ Hur har byns historia bevarats?
□ Hur välplanerat utnyttjas byns lokalhistoria?
□ På vilket vis ökar byns historia ortens dragningskraft?
□ Hur fungerar samarbetet mellan byns föreningar eller med företag och med kommunen i dessa ärenden?

Den fritt formulerade ansökan ska beskriva byn (invånarantal, läge och områdets föreningar) och berätta om byns verksamhet. Det handlar om en tävling byr emellan och inte mellan byaföreningar.

Försök involvera all den verksamhet som sker i byns föreningar och organisationer. Ansökan bör också innehålla kontaktuppgifter till en representant för byn.

Ansökan skickas till Egentliga Finlands byambud **Tauno Linkoranta** senast den 31 maj, endera per e-post: tauno.linkoranta@vskylat.fi eller vanlig post: Egentliga Finlands Byar rf, c/o Pro Agra Farma, Arthursgatan 2, 20200, Åbo. Ansökningarna utvärderas i början av juni, varefter juryn närmare bekantar sig med några byar och deras verksamhet. De byar som juryn väljer att besöka kontaktas per telefon. Valet av årets by 2013 utgör höjdpunkten vid landskapets byverksamhetsdag, lördagen den 24 augusti i Livonsaari, Nädendal, som var årets by 2012. Årets by i Egentliga Finland 2013 föräras med en gåvocheck donerad av Andelsbanken. En eller två andra byar med intressant verksamhet uppmärksammas också med specialvinster från Egentliga Finlands Byar.

MISS FINLAND

Johanna Ahlbäck från Åbo favorit i Miss Finland

Pargasbördiga Åbobot **Johanna Ahlbäck** är vadslagarnas favorit till Miss Finland-titeln som delas ut på söndag.

En vinst för den 24-åriga Ahlbäck ger endast 1,85 gånger pengarna enligt en stor vadslagingsbyrå. Ahlbäck har rutin från dylika tävlingar och deltog i Miss Finland-finalen redan 2008.

Näst största favoriten är **Laura Ahola**, 24, från Esbo med vinnaroddet 3,00. I tävlingen har Ahlbäck sällskap av en annan Åbobot, likaså 24-åriga **Mona Virtanen**. 10 kvinnor tävlar i finalen.

Favoritippad. Johanna Ahlbäck, uppvuxen i Pargas. Pressbild

GRATTIS

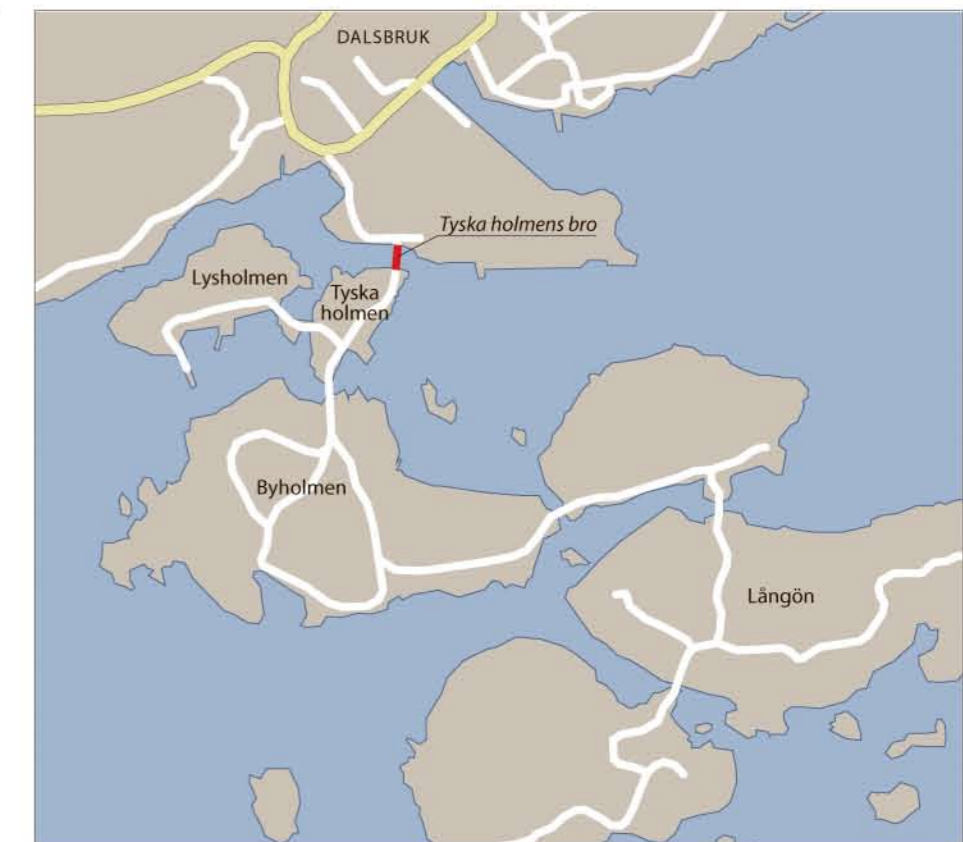
Dubbelt Åbo i kocktävling

Erik Mansikka, som jobbar i restaurangen Logomo Kitchen i Åbo, valdes till årets kock på lördagen. Finalen i den tredelade tävlingen ägde rum på mässan för närproducerad och ekologisk mat i Helsingfors mässcentrum. Respekten för huvudingrediensen samt fokus på det väsentliga blev den avgörande faktorn i finalen, enligt huvuddomaren **Sauli Kemppainen**. Det viktiga är att ingredienserna smakar av sig själva och att

smakerna passar bra ihop. Vinnaren gjorde den bäst smakande maten helt enkelt, säger Kemppainen i ett pressmeddelande.

Tvåa blev en annan Åbokock: **Jarno Seppä** från Smör. I år valdes även årets servitör för första gången. Titeln gick till **Maria Suihkonen**, som jobbar på restaurangen Hullu Poru i Sirikka. De svåraste uppgifterna i tävlingen var att välja rätt vin till en meny samt servering av ostar. (ÅU–FNB)

Vinnarkock. Erik Mansikka, som till vardags jobbar i Logomo. Lehtikuva

Förändringar upprör känslor. Boende på Lysholmen kritiserar planer på en förstordad småbåtshamn - samtidigt som den dåliga bron till Tyska holmen ställer till det för trafiken till gärna. Grafik: Paul Söderholm

Marina på Lysholmen delar åsikter

Tomtägarna vill inte ha större marina, men miljölovet klart för D-marin som behöver fler båtplatser.

Monica Sandberg | 421535/monica.sandberg@fabsy.fi

Fastighetsägarna på Lysholmen i Dalsbruk är inte glada över att holmens lilla marina ska förstöras och träd fälls för en p-plats.

Vi har betal omkring en kvarts miljon euro per tomt, hitlockade av Rautaruukis säljargument om en naturskön plats nära Dalsbruks centrum, med landförbindelse. Vi vill ha lugn och ro. Nu smulas idyllen sönder, säger **Philip Hedlund**.

Först kom beskedet att Kimitoöns samlade kommunala avloppsvatten ska ledas till närbelägna Tyska holmens reningsverk, sedan kom begränsningar i användningen av Tyska holmens bro och i samma veva

började Dalsbruksföretaget D-marin med arbetena för att förstora marinan på Lysholmen.

Hedlund tycker att det blir för mycket, särskilt som Lysholmens detaljplan och det under arbete varande delgeneralplanförslaget inte verkar överensstämma helt. Hedlund och drygt 20 andra fastighetsägare rikade i mars en anmärkning mot delgeneralplanförslaget som då var till påseende. Han tycker att arbetena med marinan inte borde ha fått påbörjas innan delgeneralplanen är klar.

Både detaljplanen och miljölovet är dock klara, och medger en förstoring.

D-marins vd **Roger Othman** säger att nuvarande marina, byggd på 1980-talet, är sliten men nu ska den snyggas upp.

Vi ska säkert komma överens med Lysholmenborna, de ska inte få något att klaga över. Marinan kommer inte heller att få de 200 platser som miljölovet medger, det blir kanske 150 båtplatser mot 100 nu.

Också p-platsen får nytt utseende, med numererade rutor. Varje båtplats får en bilplats. Antalet ökas från nuvarande 97 till cirka 125. De nya platserna märks ut på båda sidor om Lysholmsvägen där områdena redan nu används för parkering.

Trädfällningen har inte vi utan kommunen gett order om, tilläggsplan.

Kommunens infrachef **Roger Hakalax** säger att man avverkar på kommunens område, men resten av arbetena står D-marin för.